

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quòd Eusebius Nicomedensis & Theognis Nicaeus, resumtis animis,
omne studium suum, ad euertendam fidem quae Nicaeae confirmata erat,
conuertebant, excogitato in Athanasium dolo, & de coacta ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

SOCRATIS HISTORIAE

cedentibus fatanæ inuidia, vt dixi, insidias parare solet. Sed quid sit causæ, cur benignus noster Deus, istud fieri permittat, vtrum vt probam spectatamq; ecclesiæ doctrinam excutiat, & inanem ostentationem, quæ de fide in nonnullorum hominum animis ingenerari solet, penitus amputet, vel alia de causa, quæcunque tandem illa fuerit, accidat, sicut perdifficile est ad explicandum, sic certe paucis expediri non potest: Atque tempus opportunum ad illud indagandum nobis in præsentia non suppetit. Neq; profecto est nobis propositum varias doctrinæ & opinionum sententias exquisitè exagitare, neq; abstrusam & reconditâ de prouidentia & iudicio Dei scientiâ elicere, sed historiâ rerum in ecclesia gestarû pro virili nostra parte explicare. Quoniâ autè à nobis commemoratû est, qua ratione execrabilis Manichæorû religio paulo ante Constantini tēpora exorta sit, deinceps ad temporû ordinē huic hitorix institutę propositû redeam⁹.

Quòd Eusebius Nicomedensis & Theognis Nicæus, resumptis animis, omne studium suum, ad euer-tendam fidem quæ Nicææ confirmata erat, conuertebant, excogitato in Athanasium dolo, & de coacta Antiochia Synodo, quæ Eustathium Antiochia Episcopum deposuit, propter quem exorta seditio, fere ciuitatē deleuit. CAP. XVIII.

EVsebius & Theognis ab exilio reuersi, ecclesiarum suarum administrationē denuo capessunt, illis (vti dixi) expulsis, qui erant in eorum loca suffecti: atque adeo ab Imperatore, qui illos propterea in magno honore habebat, quod se à deprauata, & peruersa opinione ad rectâ syn-ceramq; recepissent, libertatē nō vulgarem illam quidē con-sequuntur. Isti vero data ipsis libertate abutentes, maiorem tumultum orbi terrarû, quàm qui ante excitatus fuerat comouerunt, duobus nominibus ad eam rem impulsî: impro-ba videlicet Arij opinione, quæ eorum animos ante implicatos tenuerat, & capitali odio, quo aduersus Athanasium flagrabant. Nam quoniam ille in concilio, dum erat de con-trouersis disceptatum, strenue ac fortiter istis restiterat, primum ordinationem eius quasi ad episcopatum gerendum parum

parum idonei, & à viris minimè probatis delecti, inuidiose criminantur. Verùm vbi ille crimen sibi illatum penitus ab se depulerat, (eius namque spectata virtus eum in ecclesiæ Alexandrinæ episcopatu firme continuit) & pro fide in cōcilio Nicæno confirmata acriter decertabat, Eusebius tum toto pectore, vt dicitur, incubuit, vt Athanasium per insidias de eo dignitatis gradu dimoueret, & Arium Alexandriam reduceret. Nam eo pacto solum ratam de ὁμοσίου, id est, consubstantiali fidem se posse ab ecclesia exturbare: & pestiferam Arii doctrinam introducere putauit. Eusebius igitur scripsit ad Athanasium, vt Arium & eius fautores in ecclesiam admitteret. Et sicut per literas eum obsecrauit, sic minis aliud de oppositis perterrefacere studuit. Ac cū Athanasius nullo modo ad id faciendum adduci posset, imperatori persuadere conatur, vt Arium in eius conspectū venire permitteret, illiq; faceret potestatem Alexandriam reuertēdi. Sed quibus modis hāc rem valeret efficere, dicam equidem alio loco. Antequam istæ res gerebantur, alius in ecclesia tumultus ortus est. Nam tranquillam ecclesiæ statum sua ipsius membra perturbauerunt. Itaque Eusebius cognomento Pamphilus ait, statim post confectum concilium, Aegyptū seditionem intestinam conflasse: Causam tamen non adiungit. Vnde in bilinguis opinionem apud plerosq; venit. Nā causas reticere propterea putabatur, quod secum decreuerat, ea quæ in Concilio Nicæno constabilita erant, sua sententia neutiquam confirmare. Verùm sicut nos ex variis epistolis, quas post concilium episcopi, alter ad alterum scripserunt, perspicue depræhendimus, verbum Consubstantiale, nonnullorum animos vehementer cōturbauit: in quo quidem excutiendo, dum multum temporis ac studij consumebant, eiusq; vim tanquam ad viuum refecare curiose nimirum moliebantur, intestinū bellum inter ipsos excitarūt: atq; ea quæ gerebantur, nihil à pugna nocturna discreparūt. Nam minimè omnino ab se mutuo videbatur intelligi, cur se inter ipsos maledictis concidere ocepissent. Etenim qui vocem Consubstantiale repudiabant, illos qui eandem receperant, Sabellij & Montani opinionem de integro introducere censuerunt, & ob eam causam eos blasphematores nuncuparunt, tanquam filij Dei essentiam tollere molientes.

Qui

SOCRATIS HISTORIAE

Qui autem contra, fidei consubstantialis firmè adhaerebant, alios multos deos inuehere arbitrati sunt, eosque tanquam gentilitatem inferentes auersati. Quinetiam Eustathius Antiochiæ episcopus, acriter perstringit Eusebiû Pamphilum, utpote fidem in concilio Nicæno roboratam deprauantem. Eusebius Pamphilus tum se fidem illam non omnino violare asserit, tum Eustathium, ut Sabellij opinionem inducentem grauius insimulat. Et propterea singuli episcopi, velut in aduersarios, scriptis orationibus grauius inuecti sunt. Cum autem vterque diceret filium Dei cum patre subsistere, & in patre esse, & in tribus personis vnum Deum confiteretur, inter ipsos, (qua de causa haud equidè scio) nequaquam consentire, & propterea nullo modo animis acquiescere, potuerunt. Concilium igitur Antiochiæ cogitur: Eustathius utpote errori Sabellii magis, quam decreto concilij Nicæni assentiens, episcopatu abdicatur. Verum quidam prædicant, alias causas parum honestas eius abdicationis extitisse: non tamen eas palam percensent. Est enim hoc Episcopis in more positum, ut eos, qui abdicantur, accusent, impios pronuncient, causas tamen impietatis minime adiungant. Quod autem episcopi Eustathium, ut improbæ Sabellij doctrinæ deditum, dignitatis gradu dimouerant, Cyro Berrensi episcopo eum in crimen illud vocante, Georgius Laodiceæ, quæ est in Syria episcopus, vnus ex eorum numero, qui Consubstantiale detestantur, se in laudatione Eusebij Emiseni dixisse, scribit. De isto Eusebio Emiseno alius erit mihi locus commemorandi. Georgius scribit Eustathium, utpote Sabellij sectæ addictum, à Cyro accusatum: & rursus, Cyrum eiusdem erroris conuictum, de gradu deiectum, narrat. At qui fieri potest, ut Cyrus, cum labe erroris Sabelliani ipse aspersus esset, Eustathium utpote eadem infectum, in iudicium adduceret? Proinde Eustathius, ut videtur, aliis de causis episcopatu abdicatus est. Eodem tempore, Antiochiæ grauis seditio de eius abdicatione orta. Ac postea sæpe de episcopo deligendo tanta contentionis flamma incendebatur, ut parum abesset, quin vniuersam ciuitatem euertisset, populo in duas factiones diuiso: quarum altera Eusebium cognomento Paphilum Cæsarea Palaestina Antiochiam transferre obnixè

contendit: Altera Eustathium denuo reducere magnopere laborauit. Commune ciuitatis concilium, partim huic, partim illi factioni subsidio fuit. Militum praesidiariorum turba, ipsa contra se, tanquam contra hostes concitata est, adeo ut gladios in se mutuo distinxissent, nisi Deus, & metus ab Imperatore illis iniectus, multitudinis impetum repressisset. Nam Imperator per literas tumultum exortum, & conflatas seditiones penitus sedauit. Eusebius autem eorum episcopus fieri reuult: ac propterea imperator illum magnopere commendauit. Qua de re literas ad illum scripsit, in quibus eius institutum admodum laudauit: beatum appellat, quod illum non vnus ciuitatis, sed totius fere orbis terrarum episcopatu dignum, omnes vno ore praedicarunt.

Octo igitur annos cōtinuos sedes Antiochena dicitur episcopo caruisse. Sero tandem eorum studio & labore, qui fidem in Concilio Nicæno confirmatam euertere nitebantur, Euphronius episcopus designatus est. Sed de Concilio Antiochiæ propter Eustathium conuocato, satis multa diximus.

De presbytero qui Arium reuocare curauit, & quomodo Arius Imperatori libello pœnitentiæ oblato, fidem Nicæni concilij per simulationem calculo suo comprobauerit.

C A P. XIX.

Statim post, Eusebius, qui iam pridem episcopatum Beryti reliquerat, & id tēporis ecclesiæ Nicomedensi praerat, vna cum suis fautoribus pro viribus laborauit, ut Arium Alexandriam reduceret. Verum qua ratione istud effecerint, & quo pacto Imperator persuasus sit, ut Arium, & Eusoium pariter in ipsius conspectum venire pateretur, hoc loco dicendum arbitror. Imperator sororem habuit nomine Constantiam. Ista vxor fuit Liciunij, qui primum cum Constantino Imperij particeps fuit: deinde tyrannidem exercuit: qua de causa ad extremum trucidatus est. Huic Constantiæ cum presbytero quodam sectæ Arianae dedita magna intercedebat familiaritas: eum sibi intimum habuit. Ille tum Eusebij & necessariorum eius impulsu, sermonem

cum